

هاورې بچكۆله كه م

فروغى فەرووخزاد
خالىد فاتىحى
(پانىه)

له به يانيه وه تا ئىستا له په نا په نجه ره كه دانىشتبووم، له دهره وه به فر دهبارىت و له دلمدا ههست به سهرماي زستان ده كه م. شىروانيه * سووره كانى به رانبه رمان و دره خته گۆنه ساله كانى كه نار شه قامه كه سهر و شانى په يكه رى ئه و سهر بازه رى له ناوه پراستى گۆرپه پانه كه دايه و له سهر سه كۆيه كى به رد دانراوه، به فر دايپوشىبوون. پيلووه كانم ليك ده نييم، به لام دلۆپه فرميسكيك پروومه تم ته پناكا، خۆزگه ده متوانى بگريم، به لام ده لئى ئه و سهرمايه رى خه مى دلم ريك ده گوشى و به ستوومى!

له دهرى به فر دهبارى، قه له ره شه كان به قيره قيرى كپيان له ناو كلوه سپيه دره وشاوه كاندا دىن و ده چن.

ئىستا ئيدى پۆژ بۆ خۆرئاوا بوون شۆرپه بىته وه و گۆرپه تاريكه كان له چاوه پوانى هاتنى تاريكىدا له ئاسمان پاده ميئن، نازانم بۆچى به بى هۆ، پسته يه كى ته ورا تم به بىردا ده هات. «خۆشه ويستى مهرگىكى قورسه.»

سهرم ده خه مه سهر ده سكى كورسيه كه. هيج شتيك، هيج شتيك له ده وروبه ر نيه بملوئىته وه. پيشبىنى ئه و نه هامة تيه م كردبوو. ههفته يه ك له مه و به ر ده مزانى سهره نجام باروئوخىكى ئاوا دىته پيش. ههر له و ساته رى په رستاره كه پىي گوتم «له م ههفته يه نه شته رگه رى بۆ ده كه ن.» ترسم رپنىشت، ههتا ده ترسام ته له فۆن بۆ نه خۆشخانه ش بكه م. به نا ئومىدييه وه هه و لم دها خۆم هه لئه له تىنم و خۆم

له گیلې بدهم. سهره نجام نه مړې دواى ههفته يه ک سهردانى نه خوځښخانه م کرد، به لام ژوروى ژماره ۱۱۲ چول بوو، ماوه يه ک له پاره وه که پاره وستام. به سته يه ک شوکولاته و هه نديک گوزارى وینه دارم بؤ هینا بوو. نه مده ويست نه و پاستيه تاله قبول بکه م. کاتيک ديم ژوروى ژماره ۱۱۲ چوله، دل م داخوړپا، به لام چاوه کانم به تامه زړوږى و تکاوه له ناو نه و مندالانه ي که له پاره وى گشتى نه خوځښخانه به يارمه تى گوزان و دارشه قه کان له گهل په رستاره کانداهاتن و ده چوون، بؤ نه ويان ده پوانى. له و کاته دا په رستاره که له و سهرى پاره وه که ده رکوت، منيش له خوړپا گه پامه وه، وه ک ستيک کارىکى خرابى کردبئ و ديترابئ، به ترسه وه گه پامه وه ده مويست هه ليم. پيمو بئ دوو سئ هه نگاويش غارم دا، به لام له وسهرى پاره وه که، که نه و بانگى کردم له جيگه ي خو م چه قيم. کاتيک گه يشته لام و له به رانبريه کدا پاره ستاين، ديسان به جورىکى شيتانه سل م له نيگاي چاوه کانى ده کرده وه، ده مويست ده ست بخمه سهرده مى و تکاي لئ بکه م:

«قسمه که، توخوا هيچ مه لئ، با هر له بيخه به ريدا بمينمه وه، با نه زانم چى پوى داوه.»، به لام نه و له وکاته دا به ده سته ته زيوه کانى، ده ستي گوشيم، له سهرخو گوتى: «مخابن... درهنگ هاتى.»

نه و جا ناوړى دايه وه و له په نجره که ي ده پوانى، که خه م و ته متوومانى زستان بالى به سهر داکيشا بوو.

«به سته زمانه له ته نيایيدا مرد، هه تا باوکيشى درهنگ گه يشتن. دوکتوره که ناچار بوو نه رکی خو ي به جئ بگيه نئ، نه مانده توانى چاوه پوانى باوکى بکه ين. نه وه دوا ناواتى نه و بوو. کوتا

هيوای بوو.»

ناوړى دايه وه و جارىکى دیکه ش ته ماشاى کردم، په نگ زهره ده هاته پيش چاو، چاوى پر بوويون له فرميسک. له وکاته ي که ده سته کانى منى له ناو ده ستيدا ده گوشى، ده سته کانى تا سهر سنگى به رزکردنه وه و به ده نگىکى نووساو و خه مگينه وه گوتى:

«نای خاتوون... ئيمه هيچ کاميکمان زمانيمان نه ده زانى، به لام تو... تو بؤچى به ته نيا به جيت هيشت؟»

هه ستم کرد وشه کانى له ميشکدا دهنگ ده دهنه وه و سات به سات به رزتر ده بنه وه. پووم ليوره گيړا شتيک چنگى له ده روونم گير کردبوو. نه و له قسه کردن به رده وام بوو، منيش پا که ته شيرنييه که و گوزاره کانم دايه ده ستي و گه پامه وه. نزیکه ي به هه موو پاره وه که دا غارم دا. کاتيک گه يشتمه لاي پليکانه کان که ميک وه ستام و بيرم کرده وه: چى پوى داوه؟ چى پوى داوه؟

باخچه که له پيشم به رينتر بوويو له خه م و ته متوومانى زستاندا شه پولى ده دا. ده تگوت که ستيک له بن گويمدا هاواري ده کرد: «ژوروى ۱۱۲ چوله.» له سهر نيوته ختيک دانيشتم، ناسمان خه م بار بوو، بيچووه مراوييه کان له که نار حه وره گه وره که به دواى دايکياندا به م لاو نه و لايدا ده پويشتن، نه و چيمه نه ي که ته نانه ت زستانانيش هر سه وز بوو، ده دره وشايه وه و نيگا کانمى ده لاوانده وه. له ناكاو وام هه ست کرد له ناو چيمه نه که پاره وستاوه، به هه مان جه سته ي لاواز و پوومه تى زهرده لگه پاو نه و چاوانه ي له دووره وه وه ک دوو په لئى په ش سهرنجيان پاده کيشا، به يارمه تى دارشه قه کانى به زحمه ت هه نگاوى دنا، که دوو سئ هه نگاوى دنا بؤ ساتيک پاده وه ستا و هه ناسه يه کى هه لده مژى، دهنگى له گوچکه مدا

ده زرنګايه وه:

«نه مجاره چیت بۆ هیناوم؟»

وه کوو جاران په کهم پرسپاری نه وه بوو. دهسته کانم له خورپا ده که وتنه سهر نه ژتوکانم تاوه کوو پاکه ته شوکولاته که و گوډاره کانی بده مئ، به لام هه موو شتیک پوچ بوو... هه موو شتیک پوچ بوو. گیای چیمه نه که له بهر ته وژمی با چه مانه وه و کهس له وئ نه بوو، هیچ کهس! ئیمه له نه خوځخانه په کتريمان ناسی، له ژووری ژماره ۱۱۲ ژورپه ی جار ده چوومه نه وئ، له بهر نه وه ی کوپړی که هاوړئ ئیرانییه کهم له وئ خه وینر ابوو. بهر ده وام نه وم ده دیت له گه ل که سدا قسه ی نه ده کرد، هه رگیز قسه ی نه ده کرد، په نگه ته مهنی هه شت سالان بووئ، به لام بیده نگیه که ی کونجکولی ده کردم. هه میسه له سهر قهره ویله که ی له سهر پشت ده خه وت، ته ماشای بنمیچی ژووره که ی ده کرد و یاری به په نجه کانی ده کرد. له چاوه کانیدا خه میک هه بوو، له گه ل هه سستی ته نیایی و نامویی که، وهک بالنده یه کی بچوک هه لکورما بوو، به ترسه وه له ده وروپه ری خوی ده پوانی، به لام کاتیک ئیمه قسه مان ده کرد به سهر نجه وه گوئی پاده گرت. هه ستم به وه ده کرد، نازانم بۆچی هه ر له خورپا وام هه ست ده کرد له قسه کانی ئیمه تئ ده گات. سهره نجام پوژیکي شه ممه که چوومه نه وئ، چاوم به پیره ژنیک که وت که کلاویکی گه وړه و گولدار ی له سهر بوو، به سهر قهره ویله که دا داهاتبووه وه و به بئ تاقه تی ده یلاوانده وه. په رستاری ژووره که گوئی:

«بارودوخی کوپړی که باش نییه، بهر ده وام ده گریت و ئیمه ش له زمانی تئ ناگین.»
به خه مبارییه وه سهر یکم له قاند، له کاتیکدا چاوم له سهر جووله کانی بوو گوتم:

«چون له زمانی تئ ناگن چما نه لمانی نییه؟»
نه وجا پیره ژن له سهر کورسییه که دانیش ت و له کاتیکدا هه ولی دده و هک دلسوزیک له بهرانبه ر کوپه خوی نیشان بدا، به ده نگی بهر ز گوئی:

«نه گه نه لمانی بوايه کیشیه که مان نه ده بوو، نا خاتوون گیان، براهه کم له بالیوزخانه ی نه افغانستان کار ده کات و هاوړئ باوکی نه و کوپه یه (په نجه ی بۆ کوپه که پاداشت) نه و کوپه نه افغانییه. ئیستاش نه خوځه و له ریگه ی براکه موه ناردوویانه ته ئیره و ده بئ ناگام لئ بیت. دلی ته و او نییه و قاچه کانیشی ئیفلیجن، ئیستا قاچه کانی باشترن، به لام ده لپی چی منداله له وانه یه نه ژیت، ده بئ نه وه بۆ براکه م بنووسم. منیش ئیدی پیر بووم، له گه ل نه وه شدا ژورپه ی جاران دیمه سهر دانی، به لام له یه که تئ ناگین خه ریکه...»

چیت نه متوانی گوئی له قسه کانی نه و پیره ژنه بگرم. له خوځشیان شاگه شکه بوو بووم، له نا کاو به بیرم داهات که نه افغانییه کان به زمانی ئیمه قسه ده کهن (فارسی نه افغانی) نه ویش حه تمه ن ده بئ له قسه کانی من تئ بگات. گه پامه وه، وهک نه و که سهری که شفیکي گه وړه ی کرد بیت، نه مده توانی نارام بگرم، له خورپا پیکه نیم. کوپه به چاوه په شه کانییه وه لیی ده پوانیم و له چاوه کانیدا چاوه پوانییه که به دی ده کرا، چاوه پوانییه کی پر له به زه یی. چوومه لای و به سهریدا نووشتامه وه، ده ستم به سهر پرچه کانیدا هینا و له سهر خو گوتم:

«وهره با ببینه هاوړئ.»

په کهم جار پیکه نی. پیکه نینه که ی نارام و خه مناک بوو. به بیده نگی له چاوانم پام ابوو. گوتم: «له قسه کانم تئ ده گه ی؟»
نه وجا لیوه کانی لیک کردنه وه، نه و لیوانه ی که ده تگوت سالانیکي دریزه لیک نه کراونه ته وه.

به پړاوژنکی شیرین گوتی:

«له سهره تاوه دهمزانی.»

موجیزه یهک پړوی دابوو. پیره ژن له سهر کورسیه که هستا، له کاتیکدا جانتا که ی به دواي خویدا پاده کیشا دیسان به دهنګی که به رز گوتی:

«که واته توش نه فغانی. نه گهر جار جار بیته ئیره خراب نییه، ئیستاش به یارمه تیتان ده پړم، تکت لئ ده کم هتمن بیته سهر دانی.»

پاشه وپاش بهر و لای دهرگا که ده پړیشت، ده تګوت په له یه تی له بهر نه وه ی نهو باره قورس ی له سهر شانی نه مابوو، زور خوشحال ده هاته بهرچاو، نه و جا خواحافیزی کردو له ژوره که وه دهر که وت. ئیمه ش به تنیا ماینه وه، هاوړئ بچکوله کم له ژیر سهرینه که ی نوقلکی دهره ینا و خستی به ناو دهمم، هه ستم کرد بوونی من ده توانئ ته نیایی نهو پر بکاته وه و خوشحالی بکات. دواي نهو پړوانی شهمه و چوارشه ممان، ئای من هه میسه چاوه پوان بووم. ده تګوت له په نای نهو و له پوونا کایی زهرده خنه پر سوزه کانیدا که له گه ل سوپاسگوزاریدا هاوئا هه نگ بوون، هه ستم به بوونی خوم ده کرد و دهمدیت که زیندووم. بهر به ره هه ست و سوزی من کاری ده کرده سهر بیده نگیه که ی. هه ندئ جاریش به بنگو یمدا ده یچاند:

«کاریک بکه لیږه برپوم، برپومه مالی خومان.»

به لام مالیان گه لیک دور بوو. کاتیک له خورپا قسه ی پیره ژنه م وه بیر ده هاته وه که ده یګوت (نهو ناژیت) هیژنیک له ناخمدا بؤ بهر نګاریوونه وه، بهر نګار بوونه وه ی نهو شته ی له سهر پړګه ی ژیان و تاریکیدا له بؤسه دابوو، دروست ده بوو. خوشم ده ویست بئ نهو وه ی بزائم بؤچی! په نګه له بهر نهو بووی که ده متوانی هه موو قسه کانی

خومی پئ بلیم، بئ نهو وه ی هه ستی کونجکولیم له نهو دا دروست کرد بیت، یان قسه کانم له نیګای سووکایه تی و نه فره تیان ه ی لیوړیژ بکات. هه ندئ جار پئی ده گوتم:

«کاتیک گه وره بووم هاوسه رګیریت له گه ل ده کم.»

به دلکی پپر له خه موه لیم ده پوانی. له چاوه کانیدا شتیک ئاوا ده بوو. هه ستم به وه ده کرد. یه کشه ممانی خوره تاو له سهر پلیکانه کان داده نیشت و چاوه پړی ده کردم. کاتیک له دورره وه که له ناو دره خته کاندا دهرده که وتم، به زحمت و به یارمه تی دارشه قه کانی له سهر قاچ پاده وه ستا و هاواری ده کرد:

«نه و جاره چیت بؤ هیناوم؟»

منیش گوراره په نګاوپه نګه کانم پاده وشاند له گیرفانی چاکه ته که شمد ا پاکه تی نهو شوکولاته ی قرتیل ه ی زیړنیان پیوه بوو، دهرم ده هینا و له پیش چاویم پاده گرت، نه و جا ده چوینه لای هه وره که و له سهر نیوته ختیک داده نیشتین و ته ماشای نهو بیچوه مراویانه مان ده کرد که له سهر چیمه نه که یارییان ده کرد. کاتیک نه و ان قیره قیرپیان ده کرد، وایده زانی قسه له گه ل یه کتری ده کن، داوای لئ ده کردم قسه کانیان بؤ وه ربګیرم.

«بیچوه مراوییه کان زور هاروهاجی ده کن و دایکیان پیان ده لیت نه گهر بیده نگ نه بن، ده چم به به پیوه بهری نه خوشخانه ده لیم.» قاقا پیده که نی، چاوی نووقاند بوون و پالی وه نیوته خته که دابوو، گوتی:

«گوئ بګره، گوئ بګره له وانه یه دیسان قسان بکه نه وه.»

کاتیک باران ده باری ئیمه له ژورئ ده ماینه وه و له ته خته ی چوارګوشه له سهر

میژکه خانوچکه مان دروست دهکرد، به قهله م پهنګیش له سهر کاغهزه گه وره کان وینه مان دهکیشا و پوژان تیده په پین.

له و پوژانه دا دوکتوره کان به نائومیدیه وه سهریان پاده وه شانده، منیش دهستم به چاوانه وه دهگرت، له بهر نه وهی ورده ورده ههستم دهکرد وهکوو کوپی خوم خوشم دهوئ. کوتایی پایز په رستاره که ی پی گوتم:

«ته نیا یهک نومید ههیه، یهک نومید. ده بی نه شته رگه ری دلی بۆ بکری، به لام به سته زمانه زور لاوازه. کاتیک مانگی یه که می زستان تیپه پی وهک مومیک ده توایه وه، چتر له پوژانی خوره تاودا نهیده توانی له گه لم بیتته باخچه که. له سهر قهره ویله که پاده کشاو به زحمته سینگی بهرز و نزم ده بووه وه، له گه ل نه وه شدا هه ولی ده دا پیبکه نی. چاوه کانی پوژ به پوژ تاریکتر و قولتر ده بوون. ده سته کانیشی ده تگوت گه لای وشکی دره خته کانن. به ماندویتی لاپه په ی گوفاره کانمان هه لده دانه وه و وینه کان له بهر چاومان بیړه ننگ و چیرۆکه کان له شیرینی و هه ژان خالی بوون. له گه ل هه موو نه وانه شدا هه ولی ده دا، هه ولی ده دا بزه بخاته سهر لیوه کانم. پوژیک پی گوتم:

«فیری نه لفبیی نه لمانی بووم، ده وشه فییر بووم، هه رنه وهی که تو ده تو یست.»

به لام ده مزانی درو دکات، ته نیا ده یویست خو شحالم بکات. بیده ننگ بوو، بیده ننگ بوو، کولی گریانم هه لده ستا.

مانگی دووه می زستان هاتبوو، میونیک له پوونا کایی جه ژن و فیستیقاله کاندا ده دره وشایه وه، به لام ژووری ژماره ۱۱۲ ی هاوپئ بچکوله کهم به ناستم هه ناسه ی ده دا. دواچار، کوتا یه کشه ممه په رستاره که ی گوتی:

«له م هه فته یه نه شته رگه ری دلی بۆ ده کری،

چتر ناتوانی چاوه پی بکری، برووسکه یه کیان بۆ باوکی ناردوه.»

منیش به ترسه وه به پاره وه که دا ده هاتم و ده چووم. باخه که نوقمی خه م و غوباری زستان بوویوو، کاتیک گه یستمه وه مالن، خوم هه لدا یه سهر قهره ویله که و دهستم به گریان کرد. ده مزانی، هه موو شتیکم ده زانی، له کوتاییشدا هاوپئ بچکوله کهم مرد.

په ننگه باشتروا با هه رگیز یه کتریمان نه ناسیبا، یان له کاتی ناسینیشدا هیچ کات هه ستمان به دهر و ئازاری یه کتر نه کردبا، یان ئه وم هینده خوش نه ویستبا.

له به یانییه وه هه تاکوو ئیستا له په نا په نجه ره که دانیش تووم. له دهره وه به فر ده باری، له دلما ده ست به ساردی و سهرمای زستان ده کهم، قه له په شه کان به قیره قیرپی کپیان له ناو کله سپیه دره وشاوه کاندا دین و ده چن. ئیستا ئیدی خور به ره و ئاوابوون شو پده بیتته وه، گوپه ته نیاکان له چاوه پروانی تاریکیدان و له ئاسمان پاده مینن، نازام بوجی له خوپا ئه و پسته یه ی ته وراتم به بیردا ده هات: «خوشه ویستی، مه رگیکی قورسه.»

* شیروانی: جوړیک میچی لیژ زیاتر له ئاسنی ته نک بۆ سهریان دروست ده کری.

سهرچاوه:

کتیپی: (فروغ فرخزاد جادی جادانگی)، به کوشش بهروز جلالی پندری، انتشارات مروارید، سال ۱۴۰۳.